

Sygn. akt **XXVIII C 23399/22**

POSTANOWIENIE

Dnia **7 kwietnia 2025 roku**

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia del. Michał Maj

Protokolant: protokolant sądowy Emilia Zadrożna

po rozpoznaniu w dniu **7 kwietnia 2025 roku** w Warszawie na rozprawie sprawy z powództwa **Banku BPH spółki akcyjnej z siedzibą w Gdańsku** przeciwko **AS i NS**

o zapłatę

postanawia:

I. na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o udzielenie odpowiedzi na pytanie:

czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz zasady skuteczności, równoważności, proporcjonalności, pewności prawa i prawa do sądu należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych na podstawie umowy, która stała się nieważna na skutek zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, rozpoczyna się od daty, w której konsument zakwestionował względem banku związaną warunkami umowy,

II. na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. zawiesić postępowanie do czasu udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odpowiedzi na powyższe pytanie prejudycjalne.

sędzia del.

Michał Maj

Sygn. akt **XXVIII C 23399/22**

**UZASADNIENIE POSTANOWIENIA Z DNIA 7 KWIETNIA 2025 ROKU
- WNIOSEK O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM**

Dnia 7 kwietnia 2025 roku

1. **Sąd odsyłający.**
2. Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:
Przewodniczący: sędzia del. Michał Maj, adres: ulica Przyokopowa 33, 01-208
Warszawa, telefon: +48 22 440 72 24, e-mail: @.
3. **Strony w postępowaniu głównym i ich przedstawiciele.**
4. Powód: Bank BPH spółka akcyjna (adres: G) reprezentowany przez radców
prawnych TS i AZ (adres: K, e-mail: @, telefon: 0).
5. Pozwani: AS i NS (adres: W) reprezentowani przez radców prawnych MK i BKN
(adres: P, e-mail: @, telefon: 0).
6. **Przedmiot sporu w postępowaniu głównym i istotne okoliczności
faktyczne.**
7. w dniu 12.05.2008 r. została zawarta umowa kredytu nr 76011327, na
podstawie której GE Money Bank S.A. (poprzednik prawny powoda) udzielił
pozwanyemu kredytowi na okres 360 miesięcy. Na kwotę kredytu składała się kwota
w wysokości 460.000 PLN przeznaczona na zakup lokalu mieszkalnego nr 0
położonego w W przy ul. Bogusławskiego nr 0. Kredyt był oprocentowany
według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej sumę stawki L3 i stałej marży
banku. Kredyt był indeksowany kursem CHF. Umowa zawierała postanowienia
o następującej treści.
8. W dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie obcej do której indeksowany jest
kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego
w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez
GE Money Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17, następnie saldo walutowe
przeliczone jest dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty do
której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla
kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money Bank S.A., opisanej
szczegółowo w § 17 (§ 1 ust. 1 zdanie trzecie).

9. Każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money Bank S.A., obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank (§ 7 ust. 2 zdanie trzecie).
10. Rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę, będzie następować z datą wpływu środków do banku, według kursu sprzedaży waluty do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money Bank S.A. obowiązującego w dniu wpływu środków do banku (§ 10 ust. 8).
11. Do rozliczania transakcji wypłat i spłat Kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji (§ 17 ust. 1). Kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna (§ 17 ust. 2). Kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży (§ 17 ust. 3). Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money Banku S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę kupna sprzedaży GE Money Banku S.A. (§ 17 ust. 4). Obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku określone są przez Bank po godz. 15.00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie Banku oraz publikowane na stronie internetowej GE Money Banku S.A. (www.gemoneybank.pl)” (§ 17 ust. 5).
12. Na podstawie umowy kredytu bank przekazał do dyspozycji kredytobiorcom kwotę 460.000 PLN w dniu 21.05.2008 r.
13. W dniu 27.08.2019 r. konsumenci wysłali bankowi reklamację, w której wskazali, że umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne (§ 7 ust. 2, § 10 ust. 8 i § 17), które posiadają treść tożsamą jak klauzula wpisana pod numerem 5622 do rejestru klauzul niedozwolonych. Powyższe pismo zostało doręczone bankowi w dniu 30.08.2019 r.

14. W dniu 16.09.2019 r. konsumenci wnieśli przeciwko bankowi pozew o zapłatę, w którym wskazali, że umowa kredytu zawiera w § 7 ust. 2, § 10 ust. 8 i § 17 ust. 2-4 nieuczciwe warunki umowne odpowiadające treściowo postanowieniu wpisanemu pod numerem 5622 do rejestru klauzul niedozwolonych. W odpowiedzi na pozew bank wniósł o oddalenie powództwa konsumentów, wskazując, że umowa jest ważna i nie zawiera nieuczciwych warunków umownych. Wyrokiem z dnia 30.10.2023 r., sygn. akt XXIV C 1032/19, Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że umowa kredytu zawarta przez strony jest nieważna i zasądził od banku na rzecz kredytobiorców kwoty 102.980,43 PLN i 93.847,78 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10.03.2023 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że § 1 ust.1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 8 i § 17 umowy stanowią nieuczciwe warunki umowne, bez których wykonywanie umowy nie jest możliwe, a w konsekwencji umowa kredytu jest nieważna, a wobec tego bank powinien zwrócić konsumentom równowartość wszystkich rat kredytu uiszczonych w związku z wykonywaniem umowy.
15. Niniejsze postępowanie zainicjował bank, który w dniu 1.12.2022 r. wniósł przeciwko kredytobiorcom pozew, w którym domaga się zasądzenia na jego rzecz od konsumentów kwoty 460.000 PLN z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. Powód wskazał, że skoro umowa kredytu jest nieważna, to pozwani powinni zwrócić mu równowartość wypłaconego kapitału kredytu (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c.). Pozwani w odpowiedzi na pozew wskazali, że powództwo powinno zostać oddalone z uwagi na przedawnienie roszczenia banku, ponieważ trzyletni termin przedawnienia powinien być liczony od chwili wypłaty kapitału kredytu lub od chwili wpisania nieuczciwych warunków umownych do rejestru klauzul niedozwolonych. Od każdej z tych dat termin 3 lat upłynął przed wniesieniem przez bank niniejszego pozwu, a zatem roszczenie banku jest przedawnione.
16. **Właściwe przepisy prawne.**
17. **Przepisy polskie.**
18. **Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.), dalej: k.c.**
19. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności

- ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1).
20. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (oświadczenie woli) (art. 60).
21. Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego oświadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej (art. 61 § 1).
22. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata (art. 118).
23. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1).
24. Bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1).
25. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1).
26. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § 2).
27. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy

(niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1).

28. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2).

29. Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości (art. 405).

30. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego (art. 410 § 1).

31. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2).

32. Przepisy Unii Europejskiej.

33. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

34. Zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów w politykach Unii (art. 38).

35. Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela. Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości (art. 47).

36. Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 - wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288), dalej: dyrektywa 93/13.

37. Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części

będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (art. 6 ust. 1).

38. Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami (art. 7 ust. 1).

39. Uzasadnienie odesłania - co do związku pytania z rozstrzygnięciem sprawy przed sądem odsyłającym.

40. § 7 ust. 2, § 10 ust. 8 i § 17 ust. 2-4 stanowią nieuczciwe warunki umowne (art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13), po których wyłączeniu umowa nie może dalej obowiązywać (art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13). Oznacza to, że umowa kredytu jest nieważna, a zatem strony powinny wzajemnie zwrócić sobie wszystkie świadczenia spełnione na jej podstawie (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c.). Niniejsza sprawa dotyczy roszczenia banku wynikającego z nieważności umowy kredytu. Bank domaga się od konsumentów zwrotu równowartości udostępnionego kapitału. Zasadność tego roszczenia jako takiego nie budzi wątpliwości sądu odsyłającego, gdyż z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że stwierdzenie nieważności umowy kredytu rodzi po stronie konsumenta obowiązek zwrotu kapitału kredytu,¹ a w razie nieważności umowy kredytu wynikającej z zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych bank może dochodzić konsumenta zwrotu równowartości kapitału kredytu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty wezwania do zapłaty.² W związku z tym roszczenie takie samo w sobie jest zgodne z prawem unijnym. Analizy wymaga jednak, według jakich zasad przedawnia się roszczenie banku. Gdyby bowiem roszczenie banku uległo przedawnieniu, to powództwo banku powinno zostać oddalone przez sąd odsyłający.

41. Ustalenie daty, od której rozpoczął bieg termin przedawnienia, ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Zgodnie z art. 118 k.c., termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy wynosi 3 lata i upływa z końcem roku kalendarzowego. Pozwani twierdzą, że termin przedawnienia roszczenia banku

¹ *Vide* wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30.04.2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 84.

² *Vide*:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15.06.2023 r., C-520/21, Bank M., pkt 84,

- postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11.12.2023 r., C-756/22, Bank Millennium, pkt 29,

- postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12.01.2024 r., C-488/23, mBank, pkt 25.

powinien być liczony od daty wypłaty kredytu lub ewentualnie od daty wpisania nieuczciwych warunków umownych stosowanych przez bank do rejestru klauzul niedozwolonych. Kredyt został wypłacony w dniu 21.05.2008 r., a zatem liczony do tej daty trzyletni termin przedawnienia upływałby w 2011 r. Natomiast nieuczciwe warunki umowne odpowiadające treściowo § 10 ust. 8 i § 17 ust. 2-4 umowy zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych w dniu 16.04.2014 r., a zatem liczony do tej daty trzyletni termin przedawnienia upływałby w 2017 r. W każdym z obu powyższych wypadków roszczenie banku uległoby zatem przedawnieniu jeszcze zanim bank wniósł niniejszy pozew w dniu 1.12.2022 r. Natomiast gdyby termin przedawnienia liczyć od daty, w której konsumenci zakwestionowali wobec banku związanie postanowieniami umowy, czyli od reklamacji, która została doręczona bankowi w dniu 30.08.2019 r., to wówczas trzyletni termin przedawnienia upływałby z dniem 31.12.2022 r., a zatem wniesienie przez bank pozwu w dniu 1.12.2022 r. przerwało bieg terminu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

42. Uzasadnienie odesłania - co do istoty.

43. W wyroku z dnia 7.12.2023 r. Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że przepisy dyrektywy 93/13 nie nakładają na konsumenta obowiązku powołania się na przepisy tej dyrektywy w drodze sformalizowanego oświadczenia złożonego przed sądem³. Natomiast w wyroku z dnia 14.12.2023 r. Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że przepisy powyższej dyrektywy sprzeciwiają się sądowej wykładni przepisów prawa krajowego, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia banku o zwrot świadczenia nienależnego spełnionego wykonaniu nieważnej umowy kredytu rozpoczyna się dopiero od dnia, w którym umowa staje się trwale bezskuteczna⁴. Wobec tego nie jest możliwe przyjęcie, że bieg terminu przedawnienia banku rozpoczyna się z chwilą wydania lub uprawomocnienia się wyroku ustalającego nieważność umowy ani z chwilą, w której konsument złoży sformalizowane oświadczenie, że jest świadomy skutków wynikających ze stwierdzenia nieważności umowy i akceptuje je. Tym samym konieczne jest przyjęcie innego, wcześniejszego terminu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia banku, który będzie zgodny z przepisami

³ *Vide* wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7.12.2023 r., C-140/22, mBank, pkt 56.

⁴ *Vide* wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14.12.2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank, pkt 69-75.

dyrektywy 93/13. Do analizy pozostają wobec tego trzy inne daty, od których może być liczony termin przedawnienia roszczenia banku:

- 1) data wypłaty kredytu lub transzy kredytu,
- 2) data wpisu nieuczciwego warunku umownego do rejestru klauzul niedozwolonych,
- 3) data, w której konsument zakwestionował wobec banku związanie warunkami umowy.

44. **Ad 1)** W pierwszej kolejności należy rozważyć rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczenia banku w dacie wypłaty kredytu lub jego transzy. W krajowym orzecznictwie dotyczącym roszczeń o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych w wykonaniu nieważnych umów przyjmuje się, że przedawnienie roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia (nienależnego świadczenia), będącego roszczeniem bezterminowym, rozpoczyna bieg od dnia, w którym korzyść (świadczenie) powinna być zwrócona, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie, a więc w takim czasie od bezpodstawnego uzyskania korzyści, jaki jest potrzebny do jej zwrotu bez zbędnej zwłoki.⁵ W większości przypadków wskazuje się, że „najwcześniejszym możliwym terminem” jest już ten sam dzień, w którym świadczenie zostało spełnione.⁶ Co więcej, dla rozpoczęcia biegu przedawnienia nie ma znaczenia, kiedy świadczący dowiedział się o tym, że świadczenie było nienależne, ani kiedy rzeczywiście wezwał dłużnika do jego zwrotu.⁷ Powyższe wnioski mają zastosowanie również do spraw o zapłatę

⁵ *Vide:*

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 117,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, OSNC 2004, Nr 10, poz. 157,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03, IC 2004, nr 11, s. 43,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 625/08, OSP 2010, z. 4, poz. 45,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 401/09, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 126/10, LEX nr 602678,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2016 r., V CNP 55/15, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CSK 760/15, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2017 r., V CSK 642/16, LEX nr 2434728
- postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2019 r., II CSK 346/19, LEX nr 2772802,
- uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 75.

⁶ *Vide:*

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, OSNC 2001, Nr 11, poz. 166,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CSK 760/15, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., IV CSK 171/16, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2017 r., V CSK 642/16, LEX nr 2434728
- uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC 2011, Nr 1, poz. 2.

⁷ *Vide:*

nienależnego świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnych postanowień umownych w sytuacji, w której strona nie zdawała sobie sprawy z nieważności tych postanowień.⁸

45. Zasada ta wydaje się jednak nieadekwatna do roszczeń o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych na podstawie umów, które okazały się nieważne na skutek zawarcia w nich nieuczciwych warunków umownych, a zwłaszcza do umów długoterminowych, które przez wiele lat były zgodnie wykonywane przez obie strony. Skoro bowiem – jak w niniejszej sprawie - kredytobiorcy przez wiele lat systematycznie spłacali raty kredytu, to trudno byłoby oczekiwać od banku, aby sam z siebie powziął wątpliwości co do tego, czy umowa kredytu jest ważna. W realiach niniejszej sprawy umowa kredytu została zawarta w 2008 r. na okres 30 lat, natomiast kredytobiorcy pierwsze zastrzeżenia dotyczące umowy zgłosili dopiero w 2019 r., czyli po 9 latach od jej zawarcia. Trudno zatem realnie oczekiwać od banku, aby w terminie do 3 lat od wypłacenia kredytu (czyli w niniejszym wypadku najpóźniej w 2011 r.) pozywał o zwrot świadczenia nienależnego kredytobiorców, którzy systematycznie spłacali raty kredytu. Tego rodzaju sytuacja nie tylko burzyłaby porządek gospodarczy i podkopywałaby wzajemne zaufanie stron, ale dodatkowo stawiałaby w trudnej sytuacji konsumentów. W końcu przyjęcie tak wczesnej daty początku biegu terminu przedawnienia mogłoby być sprzeczne z zasadą proporcjonalności i naruszać prawo do sądu (oraz prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, o którym mowa w art. 47 Karty Praw Podstawowych). Skoro bowiem roszczenie banku miałyby ulec przedawnieniu jeszcze przed tym, kiedy (racjonalnie rzecz ujmując) zorientował się, że to roszczenie w ogóle mu przysługuje, to oznaczałoby to, że w istocie bank nie miał praktycznej możliwości dochodzenia tego roszczenia przed sądem. Trudno bowiem rozsądnie oczekiwać wystąpienia z powództwem o spełnienie świadczenia od strony, która w ogóle nie wie, że określone świadczenie jej przysługuje.

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 126/10, LEX nr 602678,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014 r., III CSK 36/14, OSNC 2016, Nr 1, poz. 5,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2016 r., V CNP 55/15, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CSK 760/15, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., IV CSK 171/16, Legalis,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2017 r., V CSK 642/16, LEX nr 2434728,
- postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2019 r., II CSK 346/19, LEX nr 2772802.

⁸ *Vide* wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2017 r., V CSK 642/16, LEX nr 2434728.

46. Na uwagę zasługuje także stanowisko Sądu Najwyższego, który zwrócił uwagę, że „Przedsiębiorca nie może jednostronnie powołać się na niedozwolony charakter postanowień umownych i na tej podstawie występować z roszczeniami przeciwko konsumentowi. (...) Nie można więc przyjąć, że bank jest uprawniony do żądania od kredytobiorcy zwrotu spełnionego przez siebie świadczenia bezpośrednio po oddaniu kwoty kredytu do dyspozycji kredytobiorcy, kiedy ten ostatni w żaden sposób nie sygnalizuje jeszcze woli powołania się na abuzywność klauzul zawartych w umowie. Wyklucza to uznanie, że bieg przedawnienia przysługującego bankowi roszczenia o zwrot mógłby rozpocząć się już z tą chwilą.”⁹
47. Co więcej, jeśli wziąć pod uwagę, że termin przedawnienia roszczenia konsumenta rozpoczyna bieg z dniem, w którym konsument dowiedział się (lub przy zachowaniu należytej staranności powinien był się dowiedzieć) o tym, że umowa jest nieważna lub że zawiera niedozwolone postanowienia umowne¹⁰, to przyjęcie początku biegu terminu przedawnienia roszczenia banku na datę wypłaty kredytu (transzy kredytu) oznaczałoby, że roszczenie banku przedawnia się wiele lat przed tym, jak rozpocznie bieg termin przedawnienia roszczenia konsumenta. W realiach niniejszej sprawy kredyt został wypłacony w 2008 r., natomiast konsumentowi dowiedzieli się o zawarciu w umowie nieuczciwych warunków umownych w 2019 r., a zatem w zgodzie z przedstawionym poglądem, trzyletni termin przedawnienia roszczenia banku upłynąłby w 2011 r., zaś sześćdziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia konsumenta upłynąłby dopiero w 2025 r. Tak dalekie zróżnicowanie terminów przedawnienia stron może naruszać zasady równowagi, proporcjonalności i pewności prawa.

⁹ *Vide* uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 25.04.2024 r., III CZP 25/22.

¹⁰ *Vide*:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9.07.2020 r., C-698/18 i C-699/18, Raiffeisen Bank i BRD Groupe Société Générale, pkt 67 i 83,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16.07.2020 r., C-224/19 i C-259/19, Caixabank i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, pkt 91-92,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22.04.2021 r., C-485/19, Profi Credit Slovakia, pkt 63-66,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10.06.2021 r., C-776/19 - C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 46-48,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 - C-82/21, DBP, pkt 100,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25.04.2024 r., C-484/21, Caixabank, pkt 37,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25.04.2024 r., C-561/21, Banco Santander, pkt 34.

48. **Ad 2)** Inną możliwą do przyjęcia datą, w którym rozpoczyna bieg termin przedawnienia roszczenia banku jest data wpisu nieuczciwych warunków, które doprowadziły do nieważności umowy, do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Argumentem przemawiającym za takim rozwiązaniem może być okoliczność, że Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 21.09.2023 r. stwierdził, że przepisy dyrektywy 93/13 nie stoją na przeszkodzie temu, by warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany, został uznany przez właściwe organy krajowe za nieuczciwy z tego tylko powodu, że jego treść jest równoznaczna z treścią postanowienia wzorca umowy wpisanego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych.¹¹ Podobne stanowisko zostało wyrażone także w innych orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości.¹² Co więcej, w wyrokach z dnia 25.04.2024 r. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że instytucja bankowa dysponuje co do zasady wyspecjalizowanym w tej dziedzinie działem prawnym, który zredagował umowę będącą przedmiotem sporu w tej sprawie i która jest w stanie śledzić rozwój orzecznictwa sądu krajowego i wyciągnąć z niego wnioski dotyczące umów zawartych już przez tę instytucję.¹³ Wobec tego można oczekiwać, że z datą wpisu nieuczciwego warunku do powyższego rejestru (który ma charakter publiczny oraz jest jawny i powszechnie dostępny w Internecie) przedsiębiorca zorientuje się, że w umowach, których jest stroną, znajdują się niedozwolone postanowienia umowne, a w dalszej kolejności podejmie stosowne działania prawne, w tym wytoczy powództwo o zwrot świadczenia nienależnego.

49. Z drugiej strony, stosowanie powyższego poglądu jest problematyczne zwłaszcza w stosunku do tak złożonych umów, jak umowy kredytu, które zwykle składają się z dziesiątek lub setek postanowień umownych. Jak wcześniej wskazano, nieważność umowy kredytu zawartej przez strony niniejszego sporu jest skutkiem uznania za nieuczciwe warunków umownych zawartych w § 7 ust.

¹¹ *Vide* wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21.09.2023 r., C-139/22, mBank, pkt 46.

¹² *Vide*:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26.04.2012 r., C-472/10, Invitel, pkt 44,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21.12.2016 r., C-119/15, Biuro podróży „Partner”, pkt 47,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia z dnia 18.01.2024 r., C-531/22, Getin Noble Bank, pkt 78.

¹³ *Vide*:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25.04.2024 r., C-484/21, Caixabank, pkt 46,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25.04.2024 r., C-561/21, Banco Santander, pkt 53.

2, § 10 ust. 8 i § 17 ust. 2-4 umowy. Niedozwolone postanowienia umowne odpowiadające treściowo § 10 ust. 8 i § 17 ust. 2-4 umowy zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych pod pozycją o numerze 5622¹⁴ w dniu 16.04.2014 r. Podstawą wpisu obu powyższych postanowień do rejestru był wyrok z dnia 3.08.2012 r.¹⁵ (od którego apelacja została oddalona¹⁶), wydany w postępowaniu, w którym stroną był Bank BPH S.A. (będący powodem w niniejszej sprawie). Wpisanie nieuczciwego warunku umownego do rejestru klauzul niedozwolonych oznacza, że warunek taki nie wiąże konsumenta, ale nie oznacza to automatycznie, że umowa zawierająca ten warunek jest nieważna. Dokonanie oceny, czy po wyłączeniu z umowy nieuczciwego warunku umowa w pozostałej części nadal obowiązuje strony (art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13) jest możliwe dopiero po przanalizowaniu pozostałej części umowy, tymczasem w rejestrze klauzul niedozwolonych ujawnia się tylko poszczególne nieuczciwe warunki umowne, a nie treść całych umów zawierających te warunki. Ponadto już w wyroku z dnia 15.03.2012 r. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że realizowany przez prawodawcę unijnego w dyrektywie 93/13 cel nie polega na wyeliminowaniu z obrotu wszystkich zawierających nieuczciwe warunki umów, lecz na przywróceniu równowagi między stronami umowy, co do zasady przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy jako całości¹⁷. W sprawach dotyczących umów kredytu powiązanych z walutą obcą początkowo polskie sądy powoływały się na ten pogląd Trybunału Sprawiedliwości i w związku z nim przyjmowały konkluzję, że możliwe jest utrzymanie w mocy umowy kredytu po usunięciu z niej nieuczciwych warunków umownych stanowiących tak zwane klauzule przeliczeniowe o brzmieniu analogicznym do treści § 10 ust. 8 i § 17 ust. 2-4 umowy kredytu zawartej przez strony niniejszego postępowania¹⁸. Zmiana krajowej linii orzeczniczej nastąpiła dopiero po wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3.10.2019 r., który

¹⁴ <https://rejestr.uokik.gov.pl/wyszukiwanie.php?details=5599#details>

¹⁵ *Vide* wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3.08.2012 r., sygn. akt XVII AmC 5344/11.

¹⁶ *Vide* wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18.09.2013 r., sygn. akt VI Ca 1600/12.

¹⁷ *vide* wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15.03.2012 r., C-453/10, Pereničová i Perenič, pkt 31,

¹⁸ *Vide*:

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.07.2017 r., II CSK 803/16,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4.04.2019 r., III CSK 159/17,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.05.2019 r., I CSK 242/18.

wskazał, że unieważnienie klauzul przeliczeniowych doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty, tymczasem klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, takiej jak ta w postępowaniu głównym, w związku z czym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy kredytu wydaje się w tych okolicznościach niepewna.¹⁹ Po wydaniu powyższego przełomowego orzeczenia przez Trybunał Sprawiedliwości sądy krajowe zaczęły przyjmować, że uznanie klauzul przeliczeniowych za niedozwolone postanowienia umowne prowadzi do nieważności całej umowy kredytu²⁰. Skoro jednak ta linia orzecznicza polskich sądów zaczęła się kształtować dopiero z końcem 2019 r., trudno byłoby racjonalnie oczekiwać, aby nawet przy zachowaniu należytej staranności Bank BPH S.A. miał już w dniu 16.04.2014 r. (czyli w dacie wpisu do rejestru klauzul niedozwolonych postanowienia o numerze 5622), przyjmować założenie, że nieważne są wszystkie zawarte przez niego z konsumentami umowy kredytu zawierające postanowienia o treści tożsamej z postanowieniem o brzmieniu „Spłaty dokonywane będą przez Kredytobiorcę w złotych, po uprzednim przeliczeniu spłaty wg kursu GE Money Banku S.A. (kursu Banku). Kurs Banku jest to średni kurs złotego w stosunku do waluty kredytu opublikowany w danym dniu w prasie

¹⁹ *Vide* wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3.10.2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44.

²⁰ *Vide*:

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3.02.2022 r., II CSKP 415/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3.02.2022 r., II CSKP 975/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3.03.2022 r., II CSKP 459/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.03.2022 r., II CSKP 474/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.03.2022 r., II CSKP 532/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.05.2022 r., II CSKP 285/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.05.2022 r., II CSKP 382/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.05.2022 r., II CSKP 1030/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2022 r., II CSKP 797/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2022 r., II CSKP 971/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2022 r., II CSKP 985/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.05.2022 r., II CSKP 403/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.05.2022 r., II CSKP 419/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.05.2022 r., II CSKP 796/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.05.2022 r., II CSKP 943/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.05.2022 r., II CSKP 650/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2022 r., II CSKP 701/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.06.2022 r., II CSKP 616/22,

przez NBP, powiększony o zmienną marżę kursową Banku, która w dniu udzielenia kredytu wynosi 0,06. Marża kursowa może ulegać zmianom i jest uzależniona od rozpiętości kursów kupna i sprzedaży waluty kredytu na rynku walutowym.” (pozycja numer 5622). Mianowicie wydaje się być mało racjonalnym oczekiwanie od banku, aby skierował pozwy przeciwko wszystkim swoim klientom, którzy zawarli umowy kredytu zawierające klauzule przeliczeniowe o przytoczonej treści, tym bardziej że nawet dotychczas tylko część z tych klientów wszczęła postępowania sądowe dotyczące tych umów.

50. **Ad 3)** Trzecią możliwą do przyjęcia datą rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia banku jest data, w której konsument po raz pierwszy zakwestionował wobec banku związanie postanowieniami umowy. Koncepcja ta została zaprezentowana w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 25.04.2024 r.²¹ W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zakwestionowanie związania postanowieniami umowy „nie wymaga dla swojej skuteczności żadnej formy szczególnej, sformułowania go w określony sposób ani złożenia w jakichś określonych okolicznościach, a w szczególności przed sądem. Wystarczające w tej mierze jest spełnienie wymagań sformułowanych przez ustawodawcę w art. 60 k.c. w stosunku do wszystkich oświadczeń woli, zgodnie z którym z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. (...) oświadczenie o braku woli związania niedozwolonym postanowieniem może być złożone w dowolnej formie (...) W praktyce wola konsumenta co do tego, że nie chce być związany postanowieniem niedozwolonym, jest wyrażana przede wszystkim w sposób dorozumiany w okolicznościach, w których konsument dąży do realizacji swoich uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli i – ewentualnie – z niezwiązania umową w całości. Może to nastąpić np. przez wystosowanie do banku wezwania do zwrotu kwot uiszczonych tytułem spłaty rat kredytu, ale także w każdy inny sposób, z którego będzie wynikała wola konsumenta powołania się na niedozwolony charakter postanowień.”

51. Przyjęcie, że termin przedawnienia zaczyna bieg w chwili, kiedy do banku dotarło najwcześniejsze oświadczenie konsumenta wskazujące, że zarzuca on,

²¹ *Vide* uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 25.04.2024 r., III CZP 25/22.

że umowa zawiera nieuczciwe warunki umowne (przykładowo: reklamacja, skarga, wezwanie do zapłaty, propozycja ugodowa, a w ostateczności pozew) wydaje się być racjonalne i sprawiedliwe. Każde z powyższych zdarzeń powinno stanowić dla banku wystarczająco silny impuls nakłaniający go do weryfikacji, czy rzeczywiście zawarta przez niego umowa zawiera nieuczciwe warunki prowadzące do jej nieważności. Od tak określonej chwili bank miałby 3 lata na przeanalizowanie sytuacji, zlecenie analizy prawnej wewnętrznemu działowi prawnemu lub zewnętrznej kancelarii prawnej i podjęcie ewentualnej decyzji o dochodzeniu roszczenia od konsumenta bądź też na doprowadzenie do zawarcia z nim ugody regulującej wzajemne roszczenia. Stanowisko to wydaje się być zgodne z treścią wyroków Trybunału Sprawiedliwości z dni 7.12.2023 r. i 14.12.2023 r. w sprawach C-140/22 i C-28/22. Mianowicie od konsumenta nie jest wymagane złożenie sformalizowanego oświadczenia przed sądem krajowym, natomiast wystarczające jest, że skieruje do banku jakiegokolwiek pismo (lub e-mail) kwestionujące zawarte w umowie postanowienia. Oświadczenie to może przybrać postać reklamacji lub wezwania do zapłaty, co do których przepisy krajowe nie przewidują żadnych wymogów formalnych, natomiast wystarczające jest, aby konsument ujawnił swoją wolę (art. 60 k.c.). Co więcej, wydaje się, że racjonalnie można oczekiwać, że konsument, który uświadomi sobie, że zawarta przez niego umowa niedozwolone postanowienia umowne, w rozsądnym terminie wystąpi do przedsiębiorcy właśnie z reklamacją lub wezwaniem do zapłaty. Należy tutaj mieć na uwadze, że zgodnie z art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczenia banku wynosi 3 lata, a termin przedawnienia roszczenia konsumenta wynosi obecnie 6 lat (do 2018 r. był to okres 10 lat), czyli jest on dwa razy dłuższy. Wobec tego nawet gdyby konsument potrzebował roku lub dwóch do przygotowania stosownego pisma, to również wówczas nie jest możliwe, aby jego roszczenie przedawniło się wcześniej niż roszczenie banku.

52. W związku z powyższym wydaje się, że przyjęcie daty, w której konsument zakwestionował względem banku związanie warunkami umowy, jako początku biegu terminu przedawnienia roszczenia banku o zwrot świadczenia nienależnego spełnionego w wykonaniu umowy, która jest nieważna wobec zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, nie narusza art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz zasady skuteczności. Mianowicie takie

rozwiązanie stawia przed bankiem wymóg zachowania należytej staranności i dochodzenia swoich roszczeń w ograniczonym terminie, a zarazem w praktyce eliminuje „ryzyko, że termin przedawnienia roszczeń konsumenta wynikających z nieważności umowy kredytu hipotecznego upłynie jeszcze przed rozpoczęciem biegu terminu przedawnienia dla odpowiednich roszczeń danego przedsiębiorcy”, wskazane w punkcie 70 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14.12.2023 r., C-28/22. Co więcej, skoro termin przedawnienia przedsiębiorcy zaczynałby bieg od chwili, w której otrzymał on złożoną przez konsumenta reklamację, to wyeliminowanie zostanie również ryzyko zachęcenia przedsiębiorcy „do pozostania bezczynnym lub do wydłużenia etapu pozasądowego poprzez przedłużenie negocjacji, aby termin przedawnienia roszczeń konsumenta upłynął”, wskazane w punkcie 72 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14.12.2023 r., C-28/22.

53. Ponadto przyjęta wykładnia wydaje się pozostawać w zgodzie z zasadami równoważności, proporcjonalności, pewności prawa i prawa do sądu, ponieważ umożliwia bankowi skuteczne dochodzenie swoich roszczeń. Natomiast radykalne skrócenie terminu przedawnienia roszczenia dla banku mogłoby naruszać te zasady.

54. Niemniej jednak z uwagi na wagę przedstawionego problemu oraz omówione rozbieżności interpretacyjne sąd odsyłający zwraca się o rozstrzygnięcie wskazanej kwestii przez Trybunał Sprawiedliwości.

55. Pytanie prejudycjalne.

56. Mając powyższe na uwadze, Sąd odsyłający uznał za zasadne na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o udzielenie odpowiedzi na pytanie:

czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz zasady skuteczności, równoważności, proporcjonalności, pewności prawa i prawa do sądu należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych na podstawie umowy, która stała się nieważna na skutek zawarcia

w niej nieuczciwych warunków umownych, rozpoczyna się od daty, w której konsument zakwestionował względem banku związanie warunkami umowy.

57. Zawieszenie postępowania przed sądem odsyłającym.

58. W związku ze zwróceniem się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o udzielenie odpowiedzi na niniejsze pytanie prejudycjalne, należało zawiesić postępowanie przez sądem odsyłającym na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c.

sędzia del.

Michał Maj